

C'est la guerre, Alger!

Riport helyett

Torok Csaba

Öt éve már, hogy kezét
megszoritani vágyom...
Most itt ül velem, s hiába kínálom,
nem iszik alkoholt, zagyva feketét.
(A mulatásnak kínos árát, no, ki,
ugyan ki fizethetné meg neki?!)
Rám mosolyog, ül csendesen,
féltve őrzött fényképeken
megmutatja: ez az Ember,
megmutatja: ez a Fegyver,
megmutatja: ez itt Alger.
S bár ez a művelt nyelv
nyelvemet égeti meg,
kimondom, többre képtelen:
„C'est la guerre”, Alger...

Említetted: El Tahida...
Keresed majd az álom-várost,
vért adsz érte, hiszel benne,
mert, mint mondod, itt a példa!
Megtalálta, megfizette más nép is már,
felemelte, számára ez nem volt játék...
Nekünk sem az! Ó, El Tahida.
És nem úgy, ahogy azt a Kakas fújja,
(bár a kakas, önkéntelen, hajnalt kiált!):
„...L'autodétermination d' un État
fédéral algérien...”!

Melyre valami, refréknént, dördül ott fenn:
„Reggan, la cité atomique saharienne”...
És tudod-e majd, e válasz mit jelentsen?
C' est la guerre, Alger!

Itt ül melletted, s csodálkozol,
hogy szerbül már húszig számol.
És te — arabul? Tanulsz tőle:
karjára mutat és lassan, betűről betűre
tagolva mondja, hogy jól megérthesd: seb!
Aztán — számolni is tanulsz:
hány agyat, testvért, anyát, négyzetkilométert
és ártatlant ejtettek rabul
az ejtőernyős, idegen légiók...
Most még itt van, megszoríthatod meleg kezét.
Boldog, elkéri címedet: levelet ír, ha visszamegy.
Mert visszamegy! S te félsz, címed nem adod szívesen,
úgy várnod kell majd azt a levelet, s ki tudja,
lesz-e majd, ki címedre földadhatja egyszer...
C' est la guerre, Alger...

Magához von egy bámész, szöske kislányt,
rámutat, majd újjával kettőt jelez —
ezt a kettőt görcsösen mellére rántja,
(keményre rándul az álla), és, mintha
őrültté válna, felhördül belőle: ratatatata...
tatatatatatata... tratatata, tak-tak-tak...
Tenyerét hirtelen a lányka fölé emeli,
tenyere alatt süvölt, füttyül valami,
tenyere alatt robban, loccsan valami,
tenyere alatt sikolt, ... eh, legyint, s hozzáteszi:
Az anyjuk velük maradt...
Az apjuk? — Itt van...!
Nem nedvesedik a szem. Nem!
Csak tekintet s ököl mered:
C' est la guerre! Alger...!

Már indulni készül, s míg búcsúzó
kezét nyújtja, valami megdermed benned:
A Szutjeszka völgyében látott,
fel-felvillanó, hófehér csontok!
Érzem, lehet: velük fogok most kezét...
Bár belémhasít ez a kín, kegyetlen,
most oldalbordákkal számolok.
Csitt, udvarias lelkiismeret,
hisz a te sorsod is csak ez:
Ha harcos vagy, a csontokat is, a golyókat is,
a tiédet és a másokét is,
bátran számba vedd!
És míg ezen a Földön egy harcnak harcosa lesz két ember,
el nem választhatja őket egymástól semmi, de semmi sem,
ha csak nem az a csöppnyi, kékszínű, ártatlan tenger...

C' est la guerre, Alger.

Palics, 1960 február 3.